Enskild motion S197

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1039

av Sarkis Khatchadourian m.fl. (S)

Det armeniska kulturarvet och rätten till återvändande i Nagorno-Karabach

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU, FN och Unesco ska verka för att skydda och bevara det armeniska kulturhistoriska och religiösa arvet i Nagorno-Karabach och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en oberoende internationell granskning av vad som skett med det armeniska kulturhistoriska och religiösa arvet i Nagorno-Karabach och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den armeniska befolkning som tvingats lämna Nagorno-Karabach ska ges möjlighet att återvända under trygga förhållanden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de armeniska politiska fångar och krigsfångar som hålls i Azerbajdzjan friges omedelbart och ovillkorligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Nagorno-Karabach har under århundraden varit hem för en armenisk befolkning med en egen historia, kultur och religiös tradition. Efter Azerbajdzjans militära offensiv den 19

september 2023 tvingades över 100 000 armenier lämna sina hem och fly till Armenien. Den etniska rensningen tömde regionen på sin armeniska befolkning. Fördrivningen innebar att människor förlorade sina hem, sina liv och att ett betydande kulturhistoriskt arv lämnades utan det samhälle som burit det vidare genom generationer.

Sedan Azerbajdzjan tog kontroll över området har armeniska kyrkor, kloster, gravplatser och minnesmärken förstörts eller skadats. Oberoende granskningar och satellitbilder har dokumenterat att flera historiska och religiösa platser har rivits under 2025 och 2026. Tillsammans med försök att omdefiniera kulturmiljöernas historiska ursprung väcker detta allvarlig oro för att den armeniska närvaron i området systematiskt undanröjs.

Kulturarvet är en del av ett folks historia och identitet. När kyrkor, kloster och gravplatser förstörs försvinner inte bara oersättliga byggnader och föremål, utan också synliga spår av de människor som levt där. Sverige bör därför verka för att internationella organisationer får möjlighet att dokumentera och övervaka kulturmiljöerna och att ansvar utkrävs för förstörelsen.

Europaparlamentet har vid upprepade tillfällen uppmärksammat situationen för Nagorno-Karabachs armeniska befolkning och krävt att deras rättigheter respekteras. Sverige bör aktivt verka för att den internationella uppföljningen stärks och att möjligheten till ett säkert, värdigt och frivilligt återvändande blir en del av arbetet för en långsiktig fred i regionen. Ett återvändande förutsätter att människor kan återvända utan risk för förföljelse, hot eller diskriminering, att deras bostäder och egendom skyddas och att grundläggande samhällsfunktioner finns på plats.

En annan akut och allvarlig fråga är de armenier som fortfarande hålls frihetsberövade i Baku. Bland dem finns tidigare ledande företrädare för Nagorno-Karabachs armeniska administration och krigsfångar. Europaparlamentet har kritiserat frihetsberövandena, rättegångarnas bristande rättssäkerhet och de frihetsberövades behandling. I sin resolution krävde parlamentet deras omedelbara och ovillkorliga frigivning. Trots dessa tydliga ställningstaganden sitter människor fortsatt fängslade. Sverige bör därför driva frågan aktivt och verka för att EU-kraven får genomslag.

Sarkis Khatchadourian (S)

Robert Andersson Hammarstrand (S) *Ilan De Basso (S)*